

שנאמר כתבו לכם את השירה הזאת:
(דברים לא, יט).

[יח] לכטוב המלך ספר שני לעצמו יתר על האחד של כל אדם כדי שיהיה לו שתי תורות (ז), שנאמר וכותב לו את משנה התורה הזאת: (דברים יז, יח).

[יט] לבך אחר המזווה, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך: (דברים ח, י).

[כ] לבנות בית הבוחרה (ח), שנאמר ועשו לי מקדש: (שמות כה, ח).

[כא] ליראה מבית זה שנאמר ומקדשי תיראו: (ויקרא יט, ל).

[כב] לשמר בית זה תמיד, שנאמר ואתה ובניך אחר לפני האהל העדות: (במדבר יח, ב).

[כג] להיות הלווי עובד במקדש, שנאמר

אלא למצאות אחת, מפני שאמרו בספרינו יכול שהן שתי מצאות תכלת ולבן ת"ל והיה לכם לציצית מצואה אחת היא ואינה שתי מצאות. וכותב הריב"ש בתשובה שھטעם מפני שהם מעשה אחד לבישת התכלת והלבן יחד וראו שימנו אותה ע"פ שאין מעכבים וזה את זה, אבל תפילין שלראש ושילדי הם שני מעשים וראו שימנו שתי מצאות כיוון שאין מעכבים זה את זה.

ז) גם בהלכות ספר תורה הקדים מצות הדירות למצאות המלך, אבל בסה"מ הקדים מלך להודיע. ונראה כי מש"ר "כדי שיהיה לו שתי תורות", כוונתו שאין צורך שדווקא יכתוב לו שתי תורות, אלא די באתה שיתוכב כשהוא מלך והשנייה יוכל לצאת בשתגינו לו אבותיו וכמו"ש בהלכות מלכים פ"ג הל' א ע"ש.

ח) כתוב הראב"ד ולמה הניגה לבנות מזבח אבניים שלמות, ע"כ. ועיין בס"מ שהמחה למה שכתר בסה"מ. זול" רבענו שם: והוא אמרו יתעלה ועשה לו לי מקדש... הנה נתבאר לך שבין בית הבוחרה מצוה בפני עצמה, וכבר בארנו שהכללות ההו כוללת פריטים, ושהמנורה והשלוחן והמנורה וולות כולם מחלקי המקדש, וכל נקרא מקדש, וכבר נתיחס צוותי שתי מצאות הדיא מצוה לא לעבד. ואע"פ שהתכלת והלבן אין מעכבים וזה לא מנאנן

[ז] לקרות קריית שמע פעמים בכל יום, שנאמר ודברת בם בשכבר ובוקמר: (דברים ג, ב).

[יא] ללימוד תורה וללמודה (ה), שנאמר ושוננתם לבניך: (דברים ג, ב).

[יב] לקשרו תפילין בראשו (ו), שנאמר והיו לוטפותיו בין עיניך: (דברים ג, ח).

[יג] לקשרו תפילין ביד, שנאמר וקשותם לאות על ידר: (דברים ג, ח).

[יד] לעשות ציצית, שנאמר ועשו להם ציצית: (במדבר טו, לח).

[טו] לקבוע מזווה, שנאמר וכחבתם על מוזות בירתך: (דברים ג, ט).

[טו] להקחיל את העם לשמעו את התורה במוציאי שביעית, שנאמר הקhal את העם: (דברים לא, יב).

[יז] לבנות כל איש ספר תורה לעצמו,

בדברי ובני שעיקר המצוות "להשבע" וגרם לכל הבאים אחורי לפלפל בעד ונגד ללא הכרה לדעתמי.

ה) כ"ה בכל כ"י שברשותי למדוד בו, ואח"כ ללמד. ותימה דמבייא קרא לדלמוד שנ' וشنנתם. ואלמלי שאיי כדאי היית מציע למחוק את הוו מתיבית למדוד, דצ"ל למד וללמוד, שכן כתוב בסה"מ למד חכמה התורה וללמלה. ע"ש מהדורותיה האחרונית והבהרתה שנשטי לישיב הקדמה למדוד כאן. גם בהלכות תלמוד תורה פ"א הל' אפתח במלמד הבנים, ורק בהל' ג ובhalb' ח כתוב חובת הלמידה. ועיין ממש"ע שם.

ו) גם בספר המצוות הקדים שלראש לשילד, וכן נtag גם בהלכות תפילין. הטעם שקדושתן

חוורה כדאיתא במנחות לד ב. וכ"פ בהלכות תפילין פ"ג הל' יז. ובמקצת כ"ג קדימו כאן שלדי לשරאש סדר הכתוב. ועיין סה"מ בטעם הכרעתו שון שתי מצאות, וראו פיהם"ש מנהחות פ"ז מ"א מהדורותיה הע' 7 בגloss מה"ק ומה"ב.

וכתב הסכ"מ כת"ר בסה"מ טעם למה מהנה תפילין של י"ד ותפלין של איש שתי מצאות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

ובאמת מורה במתניתן המצוות, מפני שאמרו במתניתן המצוות, ע"כ.

מצוות עשה

- [א] מצווה ראשונה ממצוות עשה לידע (א) שיש שם (ב) אלה, שנאמר אנחנו ה' תפללה: (ג)
- [ב] לזכרה בוג, שנאמר ובו תרבך: (דברים י, ב). אלהיך: (שמות כ, ב. דברים ה, ו).
- [ג] ליהודה, שנאמר ה' אלהינו ה' אחד: (דברים ג, ד).
- [ד] לאהובו, שנאמר ואהבת את ה' אלהיך: (דברים ג, ה).
- [ה] ליראה ממנה, שנאמר את ה' אלהיך תירא: (דברים ג, יג).
- [ו] להתפלל שנאמר ועבדתם את ה'

ולענין מה שכתב אינה מן המניין גם הרמב"ן סבור כן והאריך בו בהשגתיו לספר המצוות של רבינו וധחה ראיית רבינו ממדא ריבינו בראש תמורה מגני שנשבעים לקיים את המצוות שנ' ונשבעתו ואקימה וכו' והביא ראייה לומר שאינה מן המניין מהרוגל רבנו בשפה העברית והווארתת שיש במציאות, וראה הערתתי על הכל"מ בפ"א יסודי התורה הלי א.

ג) וכ"כ בהלכות תפלה פ"א הל' א ועבדתם את ה' אלהיכם מפני השמועה למדו שעבודה זו

ב) המלת שם אין לה מקום בעברית, ובאה מהרוגל רבנו בשפה העברית והווארתת שיש במציאות, וראה הערתתי על הכל"מ בפ"א יסודי הפלת, ע"ש. ולפנינו בתגענית ב א מיתתי לה מן ולבדו בכל לבבכם אויו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה. וראה סה"מ מהדורות החרונגה.

ד) כתוב הראב"ד אינה מן המניין, אלא בא להזכיר שלא ישבע באלו אחר, ואולי אמר זה שאינה צרכיה מותר עלייה והוא לא תעשה נן דלאו הבא מכלל עשה ע"כ. והרבד"ע דחיה בדרכיו, דשלא ישבע באלו אחר מן שם אליהם ראייה לדבורי ממה שאמרו אמרת תורה השבע בשמו ואמרת תורה אל תשבע, ר"ל כמו שהשבועה

שאניה צרכיה מותר עלייה והוא לא תעשה נן השבועה בעית הצורך מצוה בה והיא מצות עשה ובעל הלוות גוזלות סבור כדעת רבינו שגן הוא מנאה במתניתן המצוות, ע"כ.

אחרים לא תזכיר נפקא וכמו"ש רבנו בפ"ה דעת". כתוב הכל הדינים בא מפני שתבינו שכוננות רבינו "מצוות להשבע" ובאמת אין ממש מע דבריו רבנו שמצוות להשבע, אלא אםavanaugh להשבע בעית רבענו נתכוון לומר שמא הטעם שמנאה במצוות עשה ממש דלאו הבא מכלל עשה עשה

[נג] להראות ברגלים, שנאמר שלש פעמים בשנה יראה כל זכרור: (דברים טו, טז).

[נד] לשמהם ברגלים, שנאמר ושמחה בחגר: (דברים טז, יד).

[נה] לשחוות כבש הפסת, שנאמר ושותו אותו כל קהל: (שמות יב, ו).

[נו] לאכול בשר פטח צלי בליל חמשה עשר בניסן, שנאמר ואכלו את הבשר. (שמות יב, ח).

[נו] לעשות פטח שני, שנאמר בחדר השני באربעה עשר: (במדבר ט, יא).

[נח] לאכול אתבשר פטח שני על מעחה ומרוור, שנאמר על מעחות ומרוורים יאכלו זהו: (במדבר ט, יא).

[נט] לתקוע בחצוצרות, שנאמר ותקעתם בחצוצרות: (בשעת העזרות, ובפרשת מות: יא).

(במדבר י, י). (טו) [ס] להיות כל קרבנות בהמה מיום שמיini והלהה, (טו), שנאמר מיום השמיini ולהלה:

(ויקרא כב, כז).

[סא] להיות כל קרבן בהמה תנאים, שנאמר תמים יהיה לרוצון: (ויקרא כב, כא).

[מה] להוסיף קרבן ביום עתרת, שנאמר וביום הבכורים: (במדבר כה, כו).

[מו] להביא שתי הלחם עם הקרבנות הקרים בגל הלחם ביום עתרת, שנאמר ממושבותיכם תביאו לחם תנופה והקרבתם על הלחם: (ויקרא כג, יז).

[מו] להוסיף קרבן בראש השנה שנאמר ובחדש השבעי באחד לחדש: (במדבר בט, א).

[מח] להוסיף קרבן ביום העומר: שנאמר ובעשר לחודש השבעי: (במדבר בט, זich).

[מט] לעשות עבודות היום ביום העומר, שנאמר בזאת יבא אהרון אל הקדש בפר בן בקר, (ויקרא טז, ג), וכל העבודה כתובות בפרשת מות: (יא).

[נ] להוסיף קרבן ביום חג הסוכות, שנאמר והקרבתם עולה אשה ריח ניחוח: (במדבר בט, יג).

[נא] להוסיף קרבן ביום שמיני עתרת, כי רgel בפניהם עצמוני הווא (יב), שנאמר ביום (יג) השמיini: (במדבר בט, לה).

[נב] לחוג ברגלים שנאמר שלוש רגלים שחוג לי (יד) (שםות כג, יד).

הצרות ועל הקרבנות טפל, וכסדר המקראות, ובהלכות כל המקדש כתוב סדר התקיעות אך לא מגאה מצוה בפני עצמה.

(טו) כתוב הראב"ד: אין להה טעם, ואולי לאו הבא מכלל עשת עשת, ע"כ. והשערתו נכונה שכ"ב רבנו בסה"מ וז"ל: הצוי שנגצטינו שהוא תמים שנקריב אותו מן ההמה בין שמותה כל קרבן שנקריב אותו מן ההמה בין שמותה ימים ולמעלה לא פחות מהם, וזה היא מצות ימים ובפסחים ובכמה כ"י "זבונים" וטoutes הווא.

(יז) ובפifth"ש הגיצה פ"א מ"ב כתוב: ותגיצה הוא מה שאמר ה' והגותם אותו ה' לה, ויקרא כב מא. ובהלכות הגיצה פ"א הל' א כתוב: ותגיצה שני שחוג לה' אלהי, דברים טו ט. ודרכו של רבנו כאשר מצוה זאת בלבד מכך מקראות פעם מביא מקרה זה ופעם מביא מקרה אחר. טו ופסוק האמור בשעת הצרות הוא והקדמים והרעותם בחצוצרות, במדבר ט ט. והקדמים הקרבנות גם כאן וגם בסה"מ אף שהם מאורחים במקרא מפני שהם תדייך וקבועים יום יום, משא"כ בשעת הצרות שאינם דבר קבוע וככלשון הכתוב "וכי תבואו מלחמה". אך בחורוז הדלקות, כמו שונתבאר בפרק אותו ואית בנו (חולין פ, ב) ושם נאמר תנוח למחוסר ומונחה כתוב בשעת

אותו, שנאמר בכתף ישאו: (במדבר ז, ט). (כח) לקדש הכהן ידיו ורגלו בשעת המשחה, שנאמר שמן משחת קדש: (שמות ל, לא).

[לו] להיות הכהנים עובדים במקדש משמרות משמרות, ובימים עובדים יבא הלי... בלבד ממכרו על האבות: (דברים יח, ו-ח).

[לו] להיות הכהנים מטעמים קרוביהו ומהאבלין עליהם כשאר ישראל שהן מעוזין להATABל, שנאמר לה יטמא: (ויקרא כא, ג).

[לח] להיות בהן גדול נושא בתולה שנאמר והוא אשה בתוליה יקח: (ויקרא כא, יג).

[לט] להקריב תמידין בכל יום, שנאמר שנים ליום עליה תמיד: (במדבר כה, ג).

[מ] להקריב בחן גROL מנהה בכל יום, שנאמר זה קרבן אהרון ובניו: (ויקרא ג, יג).

[מא] להוסיף קרבן אחר בכל שבת, שנאמר וביום השבת שני במשים: (במדבר כה, ט).

[מב] להוסיף קרבן בכל ראש חדש שנאמר ובראי חדיםיכם: (במדבר כה, יא).

[מג] להוסיף קרבן בחג הפסת, שנאמר שבעת ימים תקריבו אשה לה': (יא)

[מד] להקריב מנהה העומר ממחרת יום

רראשון של פטח עם כבש אחד, שנאמר והבאתם את עומר: (ויקרא כג, י).

כתב "לעשות לחם הפנים" שהעשה כוללת כל מעשי טחינתו ועד הקטרת בוינו ואכילהו, כי אלה נקראים פרטיו מעשה המצוות. ועיין הכלל העשורי בהקדמתו בספר המצוות.

) ויקרא כב ל'. וכבר העירוטי בסה"מ ט כתוב הראב"ד ולמה לא חשב הקטרת הבוכין דכתיב אשא לה', ואכילת לומ דכתיב ימים" ויקרא כב. ויש להניח שחלופין הללו לדעת רבנו שאשה לה' איננו לשון מצות, וכן ואכלו זהו איננו לשון מצות, אלא הכי אמר בשערוך לא היה אלא במקומות קדושים, ע"כ. הע' רח"ש הורוויז. וראה ע"כ גנור"ח הדר בהקדמת סה"מ הכלל הי'.

עובד הלווי הוא: (במדבר ית, כג). (כח) לקדש הכהן ידיו ורגלו בשעת המשחה, שנאמר שמן משחת קדש: (שמות ל, יט).

[כח] לעורך גרות במקדש, שנאמר יעדך אותו אהרון ובניו: (שמות כז, כא).

[כח] לבך הכהנים את ישראל, שנאמר תברכו את בני ישראל: (במדבר ג, כג).

[כח] להאריך לחיים ולבונה לפניו ה' בכל שבת (ט), שנאמר וננת על השלחן לחם פנים: (שמות כה, ל).

[כח] להקטיר קטרת פעים ביום, שנאמר והקטיר עליו אהרן קטרת סמים: (שמות ל, ז).

[כט] להבעיר אש במזבח העולה תמיד, שנאמר אש תמיד מעל המזבח, שנאמר (ויקרא ג ו).

[כל] להרים את הדשן: (ויקרא ג, ג).

[לא] לשלה טמאים ממחנה שכינה שהוא המקדש, שנאמר וישלחו מן המחנה כל צרען וכל זב וכל טמא לנפש: (במדבר ח, ב).

[לב] להליך בבוד לזרע של אהרון ולהקדימו לכל דבר שבקדשו, שנאמר (ויקרא כא, ח).

[לג] להלביש הכהנים לעבודה בגדי וקדשו: (ויקרא כא, ח).

[מד] להקריב מנהה העומר ממחרת יום בחונה, שנאמר ועשית בגדי קדש: (שמות כה, ב).

[لد] לשאת את הארון על הכתף כشنושאים

ע"ש. ומש"כ וכבר נתיחד צויל לכל חלק וחלק וכי בא לעיר שאין כל צויל מזכה בפני עצמו אלא נקראים פרטיו מעשה המצוות. ועיין הכלל העשורי בהקדמתו בספר המצוות עשת, בחנומה ואקהל ז שעשית הארון מצות עשת, ע"ש ועיין קרא"מ ולק"מ.

(ט) כתוב הראב"ד ולמה לא חשב הקטרת הבוכין דכתיב אשא לה', ואכילת לומ דכתיב ימים" ויקרא כב. וכותב הכס"מ ויל ואכלו זהו במקומות קדושים, ע"כ. ויש להניח שחלופין הללו לדעת רבנו שאשה לה' איננו לשון מצות, וכן ואכלו זהו איננו לשון מצות, אלא הכי אמר בשערוך לא היה אלא במקומות קדושים, ע"כ. הע' רח"ש הורוויז. וראה ע"כ גנור"ח הדר בעינן פתיחה רבנו להלכות תמידין ומוספין שם

יב, כו). מפי השמועה למדו שאינו מדובר אלא בקדשי חוצה לארץ: (כב) [פו] לפדות קדשים בעלי מומים ויהיו מותרים, שנאמר רך בכל אותן נפשות טובח (דברים יב, טו). מפי השמועה למדו שאינו מדובר אלא בפסולי המקדשין שיפדו: (כג) [פו] להיות התמורה קדר, שנאמר והוא ותמורתו יהיה קדש: (ויקרא ז, לג). [פח] לאכול שירי מנהות, שנאמר והנורית ממנה יאכלו אהרן ובנו: (ויקרא ז, ט). [פט] לאכול בשור חטאת ואשם (כד), שנאמר ואכלו אותם אשר כופר בהם: (שמות כט, לג). [צע] לשורף בשור קדש שנטעמא (כח), שנאמר והבשר אשר יגע בכל טמא: (ויקרא ז, יט). [צע] לשורף הנותר, שנאמר והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרפ: (ויקרא ז, יז). [צב] לגדל הנזיר שעוז, שנאמר גדל פרע שער ראשו: (במדבר ה, ה). [צג] לגלח הנזיר שعرو על קרבנותיו במלאת ימי נורו, או בתור ימי נורו אם בטמא (כו), שנאמר וכי ימות מת עליו: (במדבר ג, ט). [צד] לקיים אדים כל מה שיוציא בשפתיו, מקרובן, או צדקה וכיוצא בהם, שנאמר (ככ) ספרי פ' ראה, והובא בסה"מ, וע"ש באלו קרבנות מדבר.

כג) ספרי פ' ראה, והובא בסה"מ, וע"ש באלו רבעות טומאה. וכמ"ש בסה"מ: ומוצאה זו כוללת משפטים טומאות אכלין ומשקין בכללותם, ע"ש. גם בפתחת הלכות טומאות אכלין ומskinין כל אכלין ומשקין ביהה, ועיין כת"מ שנדחק לא צורך. כת"מ בכמה כי טמא, ועיין סה"מ מהדורתי ובערה.

(ל) כתב הראב"ד ולמה לא יהשבו לשיטים הטומאה והטהורה, ע"כ. וכותב עלייו הכס"מ לדעת רבנו ליל השטעם מפנוי שדבר אחד הוא המטמא והמטהר, ע"כ.

(לא) חגיון כי, א הטהרות וטומאות יש להם על מה שישוכנו. ושם יא א נגעים מקריא מרובות

שנאמר והתורו את חטאיהם אשר עשו: (במדבר ה, ו). [סג] מעשה העולה, שנאמר אם עללה קרbone: (ויקרא א, ג). [סד] מעשה חטאთ, שנאמר זאת תורה החטא: (ויקרא ג, יח).

[סה] מעשה האשם, שנאמר זאת תורה האשם: (ויקרא ז, א).

[טו] מעשה זבח השלמים, שנאמר וזה תורת תורת זבח השלמים: (ויקרא ז, יא).

[סז] מעשה המנחה, שנאמר ונפש כי תקריב קרבן מנחה: (ויקרא ב, א).

[סח] לעשר הבהמה, שנאמר וכל מעשר בקר וצאן: (ויקרא גז, לב).

[עט] לקדש בכור הבהמה הטהורה ולהקיבו, שנאמר כל הבכור אשר יולד: (דברים טו, יט).

[פ] לפדות בכור אדם, שנאמר אך פדה תפדה את בכור האדם: (במדבר יח, טו).

[פא] לפדות פטר חמור, שנאמר ופטר חמור תפדה בהשה: (שמות לד, כ).

[פג] להביא כל הקרבנות שיש על האדם בחוכה או בנדבה ברgel ראשון שפצע בו, שנאמר ובאת שמה, והבאת שמה: (דברים יב, ה-ו).

[פד] להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה, שנאמר ושם תעשה כל אשר אנכי מצור: (דברים יב, יד).

[פה] לחטף בהבאת הקרבנות מוחוץ לאرض ליבית הבחירה, שנאמר רך קדשיך אשר יהיה לך נדריך תשא ובאת (דברים כ"י. ואינו נכון, כי פ██וק זה בקרבו עליה ויורד. והנכון: ואם נפש אתה חטא, ויקרא ד כו. וכ"ה בכמה כי, וכ"ה בסה"מ).

יע) וכ"כ בהלכות אסורי מזבח פ"ה הל' יא מצות עשה למולח כל הקרבנות. אך בסה"מ דיבט בלשונו יותר וכתב: להקריב מליח עם כל קרבן, כ) ובחים שם, ונלמדו מכמה מקראות, עיין סה"מ. ע"ש, דמשמע שהמליח מצווה בפני עצמו, אבל לפיה הנוסח כאן ובת浩ות אסורי מזבח משמע לכארה שהוא כלומר המלח מתנאי הקרבן.

יג) ויקרא ה, א, כ"ה בכל הדפוסים ובכמה

[סב] למולח כל קרבן (יז), שנאמר על כל קרבן תקריב מליח: (ויקרא ב, יג).

[סג] מעשה העולה, שנאמר אם עללה קרbone: (ויקרא א, ג).

[סה] מעשה חטאთ, שנאמר זאת תורה החטא: (ויקרא ג, יח).

[סז] מעשה האשם, שנאמר זאת תורה האשם: (ויקרא ז, א).

[טו] מעשה זבח השלמים, שנאמר ונפש כי תורת תורת זבח השלמים: (ויקרא ז, יא).

[סח] מעשה המנחה, שנאמר ונפש כי תקריב קרבן מנחה: (ויקרא ב, א).

[סח] לעשר הבהמה, שנאמר וכל מעשר בקר וצאן: (ויקרא גז, לב).

[עט] לקדש בכור הבהמה הטהורה ולהקיבו, שנאמר כל הבכור אשר יולד: (דברים טו, יט).

[פ] לפדות בכור אדם, שנאמר אך פדה תפדה את בכור האדם: (במדבר יח, טו).

[פא] לפדות פטר חמור, שנאמר ופטר חמור תפדה בהשה: (שמות לד, כ).

[פג] להביא כל הקרבנות שיש על האדם בחוכה או בנדבה ברgel ראשון שפצע בו, שנאמר ובאת שמה, והבאת שמה: (דברים יב, ה-ו).

[פד] להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה, שנאמר ושם תעשה כל אשר אנכי מצור: (דברים יב, יד).

[פה] לחטף בהבאת הקרבנות מוחוץ לאرض ליבית הבחירה, שנאמר רך קדשיך אשר יהיה לך נדריך תשא ובאת (דברים כ"י. ואינו נכון, כי פ██וק זה בקרבו עליה ויורד. והנכון: ואם נפש אתה חטא, ויקרא ד כו. וכ"ה בכמה כי, וכ"ה בסה"מ).

יע) וכ"כ בהלכות אסורי מזבח פ"ה הל' יא מצות עשה למולח כל הקרבנות. אך בסה"מ דיבט בלשונו יותר וכתב: להקריב מליח עם כל קרבן, כ) ובחים שם, ונלמדו מכמה מקראות, עיין סה"מ. ע"ש, דמשמע שהמליח מצווה בפני עצמו, אבל לפיה הנוסח כאן ובת浩ות אסורי מזבח משמע לכארה שהוא כלומר המלח מתנאי הקרבן.

יג) ויקרא ה, א, כ"ה בכל הדפוסים ובכמה

תגש ואשר יהיה לך את אחר תשמט ידר :
(דברים טה, ג).

[קמג] ליתן מן הבמה לכחן הזרוע
והלחים והקבה, שנאמר ונתן לכחן הזרוע :
(דברים ייה, ג).

[קמד] ליתן ראשית הגז לכחן, שנאמר
וראשת גז עאנר תנתן לו : (דברים ייח, ד).
[קמזה] לדון בדיני חרםם, מהם לה, וממה
לכהן, שנאמר אף כל החרם אשר יחרים :

(ויקרא כב, כה).
[קמד] לשוחט בחמה היה ועוף ואחר יאלל
בשרם (לט), שנאמר זבחת מברך
וממענרג : (דברים יב, כא).

[קמו] לכסות דם היה ועוף, שנאמר ושפּר
את דמו וכסחו בעפר : (ויקרא ז, יג).
[קמח] לשלח אם צפור מן הוקן, שנאמר
שלח תשלח את האם : (דברים כב, ז).

[קמט] לבדוק בסימני בהמה (מ), שנאמר
זאת ההייה אשר תאללו : (ויקרא יא, ב).
[קן] לבדוק בסימני העוף עד שיבידיל בין
טמא לטהור, שנאמר כל ציפור : (דברים יד, יא).

[קנא] לבדוק בסימני חgbים לידע טהור
מן הטמא, שנאמר אשר לו כרים : (ויקרא
יא, כא).

[קנב] לבדוק בסימני דגים, שנאמר את זה

ע"כ. ושניהם לא רואו דברי רבנו בסת"מ וול':
הצוו שנצטינו בסימני בהמה וחיה, והוא שייחו
מעלי גרה ופרשتن סודקה, ואז מותר לאכלן,
והה שאנו מזכירים לבדוק אותן בסימנים אלו היא
מצוות עשה, והוא אמרו ואת התייחסת לאכלן,
ולשון ספרא אותה תאכלו אותה באכילה ואין
בחמה טמאה באכילה, כלומר את שיש בת סימנים
אלו היא שמותר לאכלן, משמע מה שעת שאין
בבה סימנים אלו אסור לאכילה, וזה לא הבא מכלל
עשה שהוא עשה לא כלל שבארנו. לפיכך
אמרו בסמור ללשון זה אין לי אלא
בעשה, מנין بلا תעשה תלמוד לומר את
הगמל, כמו שנבאר במצוות לא תעשה.
הנה נתבאר כי אתה תאכלו מצוות עשה,
והכוונה במצוות זו מה שהזוכרתי לך, והוא שאנו
נצטינו לדריש סימנים אלו בכל בהמה וחיה ואנו
זה מותר לאכללה, דין וזה הוא המצוות, ע"כ.

[קלב] לקרות על הבכורים, שנאמר וענית
ואמרת לפני ה' אלהיך : (דברים כה, ה).
[קלג] להפריש חלה לכחן, שנאמר בראשית
עירוניכם חלה תרימו תרומה : (במדבר
טו, כ).

[קלד] להשミニ קרקע, שנאמר והשביעית
תשפטנה ונשתחה : (שמות כג, יא).
[קלה] לשבות מעבודת הארץ שנאמר
בחיריש ובקער תשבות : (שמות לד, כא).
[קלל] לדרוש שתת יובל בשבייתה בשםיתה,
שנאמר וקדשתם את שנת החמשים שנה :
(ויקרא כה, י).

[קלז] לתקוע בשופר בשנת היובל, שנאמר
ההעברת שופר תרואה : (ויקרא כה, ט).
[קלח] ליתן גולה לארכז בשנת היובל,
שנאמר ובכל ארץ אחוזותכם גולה תננו
לארכז : (ויקרא כה, ז).

[קלט] להיות גולה בבתי ערי חומה עד
שנה, שנאמר ואיש כי ימכור בית מושב
עיר חומה : (ויקרא כה, בט).
[קמ] למנות שני יובל שנים ושמיטות,
שנאמר וספרת לך שבע וגבי : (ויקרא כה,
ח).

[קמא] להשミニ כספים בשביעית, שנאמר
שמוט כל בעל משה ידו : (דברים טו, ב).
[קמב] לנցosh לנכרי שנאמר את הנכרי

לט) כתוב הראב"ד : זו אין לו טעם, ואולי
לאו הבא מכלל עשה עשה, ע"כ. וכבר בא רבנו
דבריו בסת"מ וול' ולשון ספרי וובהת מה
מקודשין בשחיטה אף חולין בשחיטה. כאשר
צייתיך, מלמד שנצטוה משה על הקנה ועל השט
ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בחמה, ע"ש.
וכתוב הפס"מ : נרא שטעמו [דרהרב"ד] מפני
שאין בו מצוה מחוייבת, שאם ירצה שלא לאכול
בשער או אם ירצה שלא לשוחט הוא בעצמו ושאי,
אבל הוא לאו הבא מכלל עשה לא תאכל אשר
מן חхи ולא נבלת, הא שחוטה אכול. ויל' לדעת
רבנו קיצר, הא שירצה לאכול בשר שיחסט
או ישחת לו אחר עכ"ל. ואין צורך לכל זה.
מ) כתוב הראב"ד : כל לבודק אין לחם טעם,
אלא ממש לאו הבא מכלל עשה עשה, ע"כ.
וכתוב עליו הפס"מ טעם כטעם השגה במצוות
קמו, ועל פי מה שישבתי אותה מתבונת עינן
ולו) עיין סת"מ שבכולם צוינו המקראות
תעוזב אותם, חוות מן השכחה שבנהמר לגר
ליהם ולאלמנה יהה, וזהו מצות עשה שבת,
ע"ש.

לן) ובסת"מ כתוב : כי את מעשר בני ישראל
אשר ירימעו לה' תרומה, במדבר ית כד. וכ"כ
בhalbנות מעשר פ"א הל' א, וhalbנות מתנות עינן
פי' הל' ב.

לח) ספרי שם, והובא בסת"מ ע"ש בארכות.

בשו (ויקרא טו, טז). למדו מפי המשועה
שרחיצה זו במים שככל גופו עולה בחן בבת
אחד : (לב).

[קכ] להניח פאה :
[קכא] להניח לקט :
[קכב] להניח עומר השכחה :
[קכג] להניח עוללות בכרכ'ם (לה)
[קכד] להניח פרט הכרם, לפי שככל אלו
נאמר לעני ולגר תעוזב אותם (לו), וזהו
מצות עשה שלהם :

[קכח] להביא בכוריהם לבית הבחירה,
שנאמר ראשית בכורי אדמתך : (שמות כג,
יט).
[קכו] להפריש תרומה גודלה לכחן,
שנאמר ראשית דגנر תנתן לו : (דברים ית,
ד).

[קכו] להפריש מעשר דגן ללוים, שנאמר
כל מעשר הארץ וגנו : (ויקרא כו, ל). (לו)
[קכח] להפריש מעשר שני להאכל לבעלוי
בירושלם, שנאמר עשר תשער (דברים ז),
כבב). מפי המשועה למדרו שהוער מעשר
שני : (לח)

[קכת] להיות הלויים מפרישין מעשר מן
המעשר שלקחו מישראל ונונתנן אותו
לבחנים שנאמר ואל הלויים דבר : (במדבר
יז כז).

[קל] להפריש מעשר עני תחת מעשר שני
בשלישית ובששית בשבוע, שנאמר מקצתה
שלש שניות תוציא את כל מעשר תבאותך :
(דברים יד, כח).

[קלא] להתנדות וזרוי מעשר, שנאמר ואמרת
לפני ה' אלהיך בערתי הקדש : (דברים כו,
יג).

[קיח] לשלים והשוגג במעיליה מה שמעל
לה ולחוטף חומש, שנאמר ואת אשר חטא
מן הקדש ישלם : (ויקרא ה, טז).

[לב] ספרה פ' זאת תהיה, ערוביין ד ב, יד ב,
פסחים קט א, יומה לא, סוכה ו ב, חגיגה יא. א.
לג) ספרה ויקרא יג מה.

לד) רבנו קיצר, ע"פ' שמצוות זו כוללת שדה
אתה שערכה קצוב בתורתה, ושדה מקנה שערכה
באשר יעריך הכהן, ועיין סת"מ.

לה) לכארה צריך להיות "ולילות הכרם"
כי העולות יוצאות ומסוכיות. ועיין סת"מ
מהדורתי האתרונה והע' 88, והדברים עתיקים.

[ר' מא] לדzon בזקי האש, שנאמר כי תצעז אש ומצעה קוצים: (שמות כב, ה).
 [ר' מב] לדzon בדין שומר חנוך, שנאמר כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים: (שמות כב, ו).
 [ר' מג] לדzon בדין נשא שכיר ושוכר שנאמר כי יתן איש אל רעהו חמור או שור: (שמות כב, ט).
 [ר' מד] לדzon בדין השואל, שנאמר וכי ישאל איש מעם רעהו: (שמות כב, יג).
 [ר' מה] לדzon בדין מחק וממcker, שנאמר וכי תמckerו ממcker לעמicker: (ויקרא כב, יד).
 [ר' מו] לדzon בדין טוען ונטען (נא) שנאמר על כל דבר פשע: (שמות כב, ח).
 [ר' מו+] להצליל הנרדף ואפלו בנפש הורדף, שנאמר וקצתה את כפה: (דברים כה, יב).
 [ר' מך] לדzon בדין נחלות, שנאמר איש כי ימות ובו אין לו: (במדבר כז, ח). והיתה לבני ישראל: (שם כז, יא).

מצוות לא תעשה

(ה) שלא לחשתחות לעבודה זרה ואף על פי שאין דרך עבדותה בהשתחוויה, שנאמר שאין תשתחוחה להם (נב): (שמות כ ג).
 (ו) שלא לעבד עבודת זרה בדברים שדרוכה להعبد בהם, שנאמר ולא תעבדם: (שמות כ ד).
 (ז) שלא להעביר בנו למולר, שנאמר ומורעך לא תתן להעביר למולר: (ויקרא יט, כא).
 (ח) שלא לעשות מעשה אוב, שנאמר אל תפנו אל האבות: (ויקרא יט, לא).
 (ט) שלא לעשות מעשה ידווני, שנאמר ואל היודענים: (ויקרא יט, כא).
 (יא) בכתה כי "בדין טוען וכופר".
 (יב) וכ"כ בסת"מ. ובהלי' עבודת זרה פ"ג הל' ג כתב: לא תשתחוה לאל אחר, שמות לד ד. והכי איתא בסנהדרין ס, ב.

[ר' גלג] ליעדר אמה עבריה, שנאמר אשר לו יעדת... ואם לבנו ייעדרה: (שמות כא, חט).
 [ר' גלד] לפדות אמה עבריה, שנאמר הפדה: (שמות כא, ח).
 [ר' גלה] לעבד בעבד נגעני לעולם, שנאמר לעולם בהם תעבודו: (ויקרא כה, מו).
 [ר' גלו] להיות החובל משלם ממו, שנאמר וכי יריבון אנשים והכח איש: (שמות כא, יח).
 [ר' גלו+] לדzon בזקי בהמה, שנאמר וכי יגוף שור איש את שור רעהו: (שמות כא, לה).
 [ר' גלח] לדzon בזקי הבהר, שנאמר כי יפתח איש בור: (שמות כא, לג).
 [ר' גלט] לדzon לגנב בתשלומיין (נ), או בmittah, שנאמר וכי יגנוב: (שמות כא, לו), אם במתחרת, (שם כב, א), וגונב איש ומוכרו: (שם כא, טז).
 [ר' גם] לדzon בזקי הבהר, שנאמר כי יבער איש שדה או כרם: (שמות כב, ד).

[א] מצווה ראשונה ממעוזות לא תעשה שלא לעלות במחשבה שיש אלה זולתי ה, שנאמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פנוי: (שמות כ, ג. דברים ח, ז).
 [ב] שלא לעשות פסל, לא יעשה בידו לא יעשו לו אחרים, שנאמר לא תעשה לר פסל: (שמות ב, ד. דברים ח, ח).
 [ג] שלא לעשות עבודת זרה אפילו לא אחרים, שנאמר ואלה מסכה לא תעשו לכם: (ויקרא יט, ד).
 [ד] שלא לעשות צורות לנואי ואף על פי שאין עובדיין אותן, שנאמר לא תעשות את: (שמות ב, כג).
 [ג') כתוב הראב"ד: ולמה לא יהשבו לשתיים ושלש, ע"כ. ועיין סה"מ שם נתבארו דברי רבינו, וכותב דד"ע: ולמה אין מקשה ג"כ במצוות המיתה, אלא ודאי אין מחשבין אלא במין, וזה היא תירוץ הטומאה והטהרה גם כן.

ט
 [רכא] לשוטה ליפת תאר ככתוב, שנאמר מפניך אמר מזוני צדק אבני צדק: (ויקרא יט, וראית בשבה אשת יפת תואר: (דברים כא, יא).

[רכב] לגרש בשטר, שנאמר וכותב לה ספר כריתות ונתן בידה: (דברים כד, א).
 [רכג] לשוטה לשיטה בתורה, שנאמר ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת: (במדבר ה, ל).

[רכד] להלקות הרשעים, שנאמר והפilio השופט והכהן: (דברים כה, ב).

[רכה] להגלוות רוחה בשגגה שנאמר וישב בה עד מות הכהן: (במדבר לה, כה).

[רכו] להיות בית דין הורגין בסוף, שנאמר נקם יקם: (שמות בא, כ).

[רכז] להיות בית דין הורגין בחנק, שנאמר מות ימות הנואף והונאפט: (ויקרא ב, י).
 [רכח] להיות בית דין שורפין באש, שנאמר באש ישפטו אותו ואתה: (ויקרא יב, ג).

[רכט] ליבם אשת אה, שנאמר יבמה יבא כ, יד).

[רכע] להיות בית דין סוקליין באבניים, שנאמר וסקלתם, אותם: (דברים כב, כד).
 [רכל] לתלות מי שנחטיב תלייה, שנאמר ותלית אותו על עץ: (דברים בא, כב).

[רכלא] ללבור הנחרג ביום, שנאמר כי קבור תקברנו ביום ההוא: (דברים בא, כב).

[רכב] לדzon בעבד עברי כהלותי, שנאמר שרדר דין, שנאמר וכי יפתח: (שמות כב, ט).

שנאמר מזוני צדק אבני צדק: (ויקרא יט, וראית בשבה אשת יפת תואר: (דברים כא, יא).
 [רכט] לבבד החכמים (מו), שנאמר מפניך שיבת תוקם: (ויקרא יט, לב).

[רכי] לבבד אב ואם, שנאמר לבבד את אביך ואת אמך: (שמות ב, יב, דברים ד, טז).
 [רכיא] ליראה מאב ואם, שנאמר איש אמו ואביו תיראו: (ויקרא יט, ג).
 [רכיב] לפורת ולרבות, שנאמר פרו ורבו: (מו) (בראשית ט, ז).

[רכיג] לבועל בקדושים, שנאמר כי יקח איש אשה ובא אליה: (מח)
 [רכיד] לשמה חתן את אשתו שנה אחת, שנאמר נקי יהיה לבתו שנה אחת וגור: (דברים כט, ה).

[רכטו] למול את הבן, שנאמר ובוים המשמעו ימול בשער ערלו: (מט) (ויקרא יב, ג).
 [רכטז] ליבם אשת אה, שנאמר יבמה יבא עליה: (דברים כה, ה).

[רכז] לחילוץ ליבם, שנאמר וחילצה נעל מעיל רגלו: (דברים כה, ט)
 [רכיח] לישא אונס את אונסתה, שנאמר ولو תהיה לאשה: (דברים כב, כת).

[רכיט] לישב מוציאא שם רע עם אשתו כל ימי, שנאמר ولو תהיה לאשה לא יוכל לשלהה כל ימי: (דברים כב, יט).
 [רכב] לדzon בمفטה בחמשים שלק עם שרדר דין, שנאמר וכי יפתח: (שמות כב, ב).

וכיוון דמסקנה דסוגין דרבית דגוי מדאוריתא שרי, נקטינו על כרחך ברייתא דספרי כפשתה, עכ"ל.

מו) גם כאן גם בסת"מ אין רבנו מוכיר חותמת מה' כ"ה בכ"י וצ"ל כי יקח איש אשה ובעל, קימה מפני זkon בא בימים, ודלא איסי בן יהודה דברים כד א. וכ"כ בסת"מ. ובנדפס כי יקח איש שגם מפני זkon עם הארץ צrisk לעמד, אלא לעולם אש"ה, וכן הו, אך חסר העיקר כלומר ממשמעות מן התורה זkon — זה שגנת הכתה, שיבת — לבועל בקחוthin. גם בפי' תלמוד תורה פחה בכבוד החכמים שהוא אורייתא, ורק בהלי' ט פסק הכרב להדרו בלבד, ומשמע מדרבנן בלבד וקרו אסמכה בעלמא, ודוקא מופלג בזקנות, דהיינו מעליה ממשומנים, ועיין